

ŠKRATKOVE PUSTOLOVŠČINE

Zdenko Matoz

Ilustracije: Sandi Červek

DEBORA
Ljubljana, 2004

Vsebina

Škratke pustolovščine	3
Škratek in kapa nevidnica	4
Škratek in ljudje	8
Škratek in njegova tolpa	13
Škratja trdnjava	18
Škratek postane slaven	24
Škratje barvajo	30
Škratje prespijo v trdnjavi	36
Škratje in ranjena srnica	42
Škrat najde načrt do zaklada	49
Škratje se odpravijo iskat zaklad	55
Škratje in čarovnica	62
Škratje popravijo škodo	69

Škratke pustolovščine

Globoko v gozdu zraven naše vasi je bilo človeškim očem skrito naselje gozdnih škratov. V njem je živelo nekaj družinic, ki so se ukvarjale s svojimi škratjimi zadevami. Vaščani so tistemu koncu rekli Škratja grapa, čeprav v njem ni bilo nobene grape. Po pripovedovanju so tam pogosto videvali škrate. Ker so bili ljudje prepričani, da so hudobni, so bolj poredko zahajali v tisti del gozda. Škratje so bili tega veseli. Saj ne da ne bi marali ljudi, le same težave so z njimi.

Škratek in kapa nevidnica

»Mama, ati, sem že pokonci. Vstanita, tako lep dan je danes. Sonce sije, ptički pojejo, pa še jaz sem buden,« se je zadril Škratek, ko je prilomastil kot tristo kosmatih medvedov v spalnico staršev.

»Oj ti Škratek škratasti! Ura je zgodnja. Pol ure še lahko spiš,« je zagodrnjal oče škrat.

Mama škratinja pa je dodala: »Saj imamo že nekaj dni krasna jutra, zato današnje ni nič posebnega. Kar vrni se v posteljo.«

Nasmehnila se je sinčku.

»Če obljubiš, da boš priden, lahko zlezeš ta čas k nama,« je pristavila.

Danes je bil namreč v tej škratji družini poseben dan in malega Škratka je kar razganjalo od vznemirjenja.

»Mamiiii,« je razočarano zapotegnil. »Jaz sem že oblečen in pripravljen na ta posebni dan.«

Starša sta se v hipu zbudila in se spogledala.

»Kakšen poseben dan?« sta vprašala hkrati.

»Danes je tisti dan,« je vztrajal in zacepetal Škratek.

»Oh, seveda!« sta dejala starša.

V hipu sta skočila iz postelje, se umila in oblekla ter s slavnostnim glasom rekla sinčku, ko so sedli k zajtrku: »Predragi najin Škratek. Danes si napolnil deset let. To je zelo pomembna starost za škrate, čas ko postane resnično delno samostojen, ko lahko po svoji pameti presoja, kaj je prav in kaj ne. Kot nagrado za to zaupanje ti v imenu naše škratje družine izročam v last kapo, ki je nekaj prav posebnega. Je kapa nevidnica, ki jo uporabljamo kot zaščito pred ljudmi. Ko se pokrijemo z njo, postanemo nevidni človeškim očem. Nevidni smo le za ljudi, drugi škratje in živali pa te bodo lahko videli.«

Slovesno sta mu izročila zeleno kapo. Takoj si jo je poveznil na glavo, odbrzel do ogledala in se občudoval.

»Čudovito!« je zavzdihnil Škratek. »Res čudovito.«

Starša sta se spogledala s solznimi očmi. »Kako hitro mineva čas. Poglej, najin Škratek je že dobil kapo nevidnico,« je dejala mama.

Nato so pozajtrkovali lešnikovo potico, ki jo je mama spekla že prejšnji večer, vendar je ni smel nihče pokusiti. To je bila za Škratka velika preizkušnja, ki se ji je komajda uprl, a mu je le uspelo. Po obilnem in okrepčilnem zajtrku je s kapo nevidnico na glavi odfrčal skozi vrata, da svojo novo pridobitev pokaže še prijateljem.

Kapa nevidnica je namreč pri škratih znak odraščajočega otroka, ki sme videti ljudi.

Škratja tolpa je že bila zbrana in pripravljena na pustolovščine lepega sončnega dne. Ko je Škratek ves važen in ponosen prišel do njih, so ga obstopili. Vsi še niso imeli kape, zato je bil velik dogodek, ko jo je kdo dobil.

Škratek jim je prinesel lešnikovo potico.

Pohvale Škratki zeleni kapi nevidnici so tako morale utihniti, kajti drobni škratji zobki so z velikim veseljem mleli potico. Najboljšo v Škratovcih je pekla

prav Škratova mama. Nato so posedli v krog in se začeli pogovarjati o najbolj zanimivi zadevi na svetu – o ljudeh. Tisti, ki so že imeli kapo nevidnico, so jih videli, zato so pripovedovali, drugi pa so jih pozorno poslušali.

Z odprtimi usti je tudi Škratek prisluhnil že velikokrat povedanim zgodbam o tem, kako je bilo, ko so videli prvega človeka. Jutri bo šel tudi on z očetom gledat ljudi. Pripovedi so bile napete in neverjetne, saj so ljudje za škrate sila nenavadna bitja, nekaj povsem drugega od živali in pa najbolj pametnih bitij na svetu – škratov. Veliki so, taki kot manjša drevesa. Včasih jih prevažajo silno čudna in nenavadna vozila, nekateri ljudje pa gorijo. Neki škrat je povedal, da je na lastne oči videl človeka, kako je požiral ogenj in bruhal dim.

Nato so se šli igro »ujemi me, zmaj«.

Ko je zvečer Škratek ves utrujen od vznemirljivega dne legel v posteljo, je komajda zaspal. Na vzglavniku zraven njega je ležala tudi kapa nevidnica, s katero se bo jutri podal na prvo pustolovščino zunaj gozda.

Veke so postajale vse težje. Spanec se je počasi, počasi prikradel, se mu približal in šepnil: »En, dva, tri, škrat že spi.«

Škratek in ljudje

Sonce je komaj posvetilo in začelo preganjati redke meglice v gozdu, ko je Škratek že oblečen in umit pomagal staršem pripravljati mizo za zajtrk.

»A so ljudje zares hudobni? A ljudje res ne marajo škratov? A ljudje res ubijajo ljudi in živali? A ljudje res zastrupljajo reke? A so res večji od nas?« so vrela vprašanja iz Škratka.

Starša sta se nasmehnila.

»Kam tako hitiš z vprašanji? Vem, da se v šoli še niste veliko učili o ljudeh, zato tudi razumem, zakaj toliko vprašanj. Na nekatera boš dobil odgovore že danes. Ti moja radoveda, ti,« je bila vsa raznežena mama.

Oče pa je slovesno dejal: »Prej boš pojedel te gobove piškote, prej bova šla.«

Mama škratinja jima je pripravila še popotnico, borovničevo pogačo in zeliščni čaj. Z vlažnimi očmi jima je pomahala, ko sta odrinila.

»Priden bodi in ubogaj očeta. Vajina pot je lahko tudi nevarna. Še nikoli nisi bil tako daleč od doma, zato dobro opazuj, da mi boš znal povedati, kako je bilo,« je dejala s hripavim glasom.

Škratek se je vrnil k mami, jo objel, poljubil na lica in rekel: »Adijo, mami. Še danes se bova vrnila.«

Oče je hodil odločno, z njim vštric pa je prav tako odločno drobenceljal Škratek.

»Ljudje so nam zelo podobni,« je počasi in preudarno začel oče.

»Večina je dobrega značaja, vendar se je treba paziti hudobnih. Kot veš, je prvo pravilo našega škratjega načina življenja in bivanja ta, da nas ljudje ne smejo videti. Drugo pa je, da se je najbolje ne vpletati v njihove človeške zadeve.«

»Vem, oči.«

»Toda prav tako je res, da moramo škratje ljudem pomagati, če se znajdejo v težavah, kajti tudi to je naše poslanstvo: pomagati vsem živim bitjem. A seveda moramo paziti, da to opravimo neopazno. Bahanje ni še nikoli nikomur dobro delo.«

Nato sta nekaj časa molče stopala po gozdni poti in občudovala zgodnje jutro. Ustavila sta se le toliko časa, da sta opazovala mamo ježevko, ki jima je z dvema sinčkoma prekrižala pot.

»Ati, ali veš, kako se ježki objemajo?« je premeteno vprašal sine.

Oče škrat se je globoko zamislil in se delal, da nevedno tuhta in išče odgovor na tako težko

vprašanje. Čez nekaj časa se je vdal in priznal:
»Ne vem. Prosim te, povej mi, kako neki se ježki objemajo.«

Škratek je zasijal od ponosa ter počasi in glasno dejal: »Previdno, zelo previdno.«

In tako sta smeje se prišla do roba gozda in zastala. Škratku je srce razbijalo tako močno, da je imel občutek, da mu bo zdaj zdaj skočilo iz drobcenih prsi. Počasi sta nadaljevala po poljski poti proti vasi. Škratek se je stisnil k očetu in poiskal njegovo roko. Približala sta se velikanski živali, ki ju je zdolgočaseno gledala in žvečila.

»A je to človek?« je prestrašeno vprašal Škratek.

»Ne, sine. To je krava. Žival, ki daje mleko in občasno pomaga ljudem prevažati tovor,« se je nasmehnil oče. »Ljudje so podobni nam, le da so večji in seveda bolj glasni.«

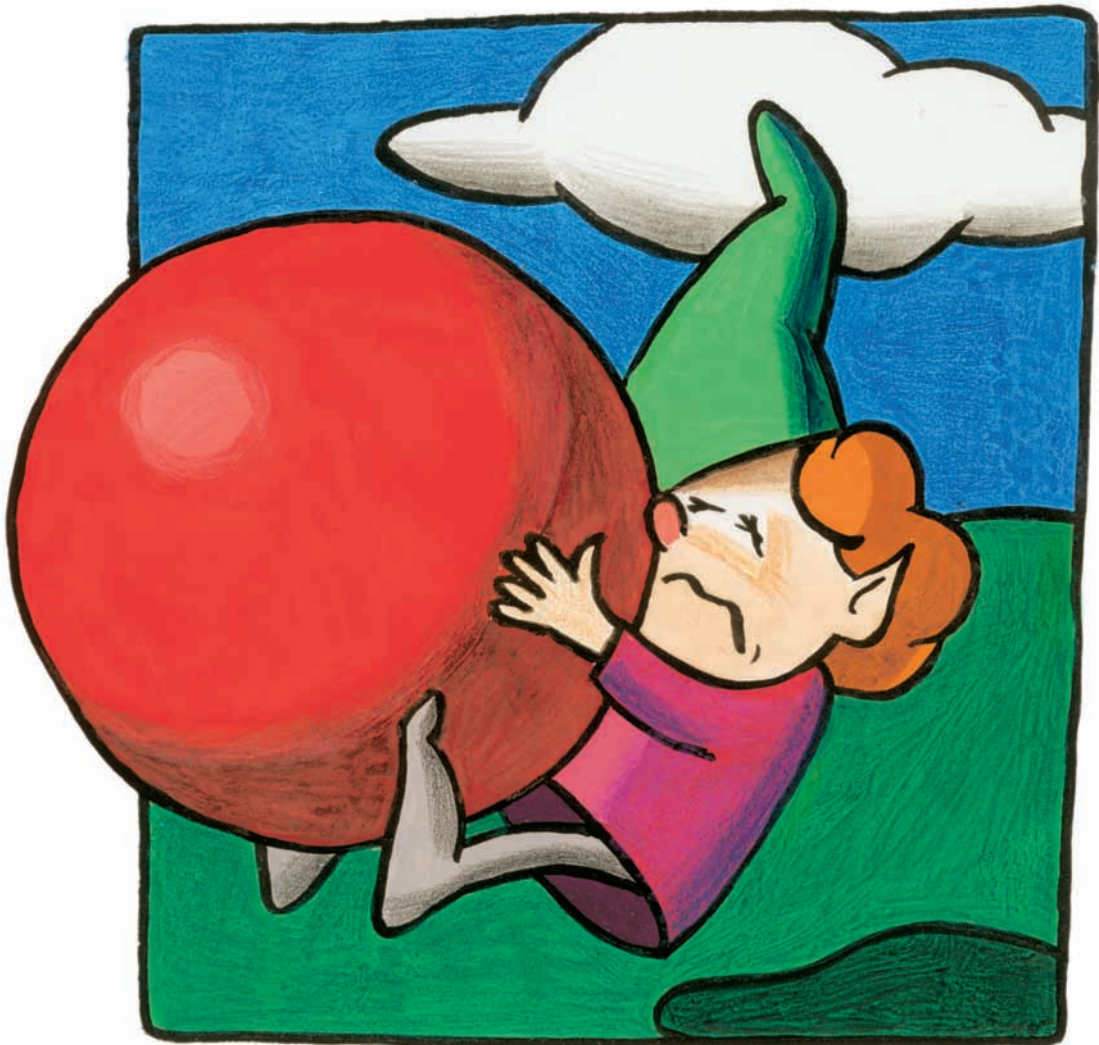
Škratek se je še oziral za kravo, ko sta že stopala proti vasi.

»Vidiš Škratek, tam živijo ljudje,« je oče pokazal z roko na skupino hiš.

Sinko je z drobno vlažno ročico močneje stisnil očetovo roko.

»Ne boj se, ne bodo naju videli. Kapa nevidnica naju bo varovala pred njihovimi pogledi. Pridi,« je nežno dejal oče.

Približala sta se gruči otrok, ki so igrali nogomet. Bili so glasni in razigrani. Škratka sta jih opazovala povsem od blizu. Nato je žoga priletela naravnost v Škratka in ga podrla na tla. Začel je jokati. Otroci so onemeli in obstali. Kmalu je jok potihnil, otroci pa so se začeli prerekati, ali je žoga padla iz igrišča ali ne. Kmalu so se nehali čuditi, od česa neki se je odbila.

»Otroci, kosilo!« je zagrmelo izpod neba. Mladi nogometaši so hitro izginili in škratek sta ostala sama na travniku.

»Kot bi se zaletel v skalo, tako me je zadelo,« je dejal smrkač Škratek in dodal nekoliko negotovo: »Ti niso bili nič kaj večji od nas, a potem je prišel velikanski človek.«

»To so bili človeški otroci, ki so igrali nogomet, ti pa si dobil v glavo žogo. Nato jih je mamica poklicala na kosilo,« je pojasnil očka.

»Te močno boli glava? Če je zelo hudo, se lahko vrneva. Mislil sem, da bi šla še malo po vasi in opazovala ljudi in njihove navade. To, da te je zadela žoga, je ena neprijetnih posledic nevidnosti. Ljudje te ne vidijo in ti že zato lahko nehote storijo kaj hudega,« je pristavil.

Nato sta nadaljevala raziskovanje človeške vasi, v kateri ni manjkalo čudes. Domov sta prispela ob mraku. Mama jima je postregla z večerjo, Škratek pa je obljubil, da ji bo jutri povedal vse, kar se je zgodilo, kajti bil je tako utrujen, da je šel kmalu spat.

Nekaj časa je vznemirjen premleval dogodke tistega dne, nato pa so mu veke postajale vse težje. Spanec se je počasi, počasi prikradel, se mu približal in šepnil: »En, dva, tri, škratek že spi.«